

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhden Vanhemman Perheiden Liiton lausunto oikeusministeriön asettaman työryhmän ehdotuksesta Elatusapu vuoroasumistilanteessa -ohjeeksi

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua oikeusministeriön asettaman työryhmän ehdotuksesta vuoroasuvan lapsen elatusavun määrittämisessä huomioon otettavista näkökohdista. Yhden Vanhemman Perheiden liitto katsoo, että työryhmän ehdotus on monelta osin hyvä ja edistää vuoroasuvan lapsen edun toteutumista.

Lapsen vuoroasumisen tulee olla mahdollista vanhempien varallisuustasosta riippumatta

Vuoroasumisen valitsevat Kelan selvityksen (2020) ja Yhden Vanhemman Perheiden liiton kokemusten mukaan todennäköisimmin hyvätuloiset vanhemmat, sillä vuoroasuvasta lapsesta aiheutuvat kulut ovat suuremmat kuin muissa asumistavoissa. Etenkin asumiskustannukset ovat korkeat, sillä lapsi tarvitsee kummassakin kodissaan tilaa, joka on kallista erityisesti suurissa kaupungeissa. Myös lapsen yleiset kulut ovat suuremmat, sillä hän tarvitsee monia arkiasioita kumpaankin kotiinsa.

Tärkeänä lähtökohtana vuoroasuvan lapsen elatusavun määrittämisessä tulee olla se, että lapsen molemmat kodit voivat olla lapsen edun mukaisia. Elatusavun suuruutta arvioidessa tulee siis hyväksyä, että vuoroasuvan lapsen kustannukset ovat suuremmat kuin muilla lapsilla. Muuten pysytään edelleen tilanteessa, jossa pienituloisilla vanhemmilla ei ole taloudellisesti varaa hankkia riittävän isoa tai lähellä lasten toista kotia olevaa asuntoa vuoroasumista varten. Lisäksi vaarana on, että pienituloisten vanhempien lasten vuoroasuminen lisää lapsiperheköyhyyttä.

Kannatamme esityksiä lapsen asumiskulujen jakamisesta

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ei näe estettä elatussopimuksen laatimatta jättämiselle silloin, kun vuoroasuvan lapsen vanhempien elatuskyky on sama tai lähes sama. Elatusapu vuoroasumistilanteessa -ohjeessa on kuitenkin tärkeää määritellä, mikä on lähes sama elatuskyky. Onko se esimerkiksi 50 % / 50 % lapsen elatuksen tarpeesta tai joku muu, esimerkiksi 45 % / 55 %? Onko 60 % / 40 % jo liian iso ero? Kiinteät luvut helpottavat sopimista.

Toisen vanhemman vähäisistä tuloista huolimatta lapselle on voitava järjestää vuoroasuminen molempien vanhempiensa luona. Jos vanhempien elatuskyvyn välillä on eroa, pidämme hyvänä sitä, että elatusapua laskettaessa kummankin vanhemman nettoasumiskuluista lisätään puolet vuoden 2007 elatusapuhjeen mukaisesta prosenttiosuudesta lapsen elatuksen tarpeeseen ja vähennetään asumiskulut kummankin elatuskyvystä. Tässäkin tulee kuitenkin määritellä prosenttiosuudet siitä, mikä katsotaan toisistaan eroavaksi elatuskyvyksi.

Toivomme alhaisempia perusteita elatustukeen

Elatustuen suhteen ohje on Yhden Vanhemman Perheiden Liiton näkemyksen mukaan liian tiukka ja perheet tarvitsevat elatustukea huomattavasti alhaisimmilla perusteilla. Vuoroasumisen valitseminen ei saa vähentää sosiaaliturvaetuuksia pienituloisilta perheiltä.

Esitämme alle 13-vuotiaan elatuslaskelmaan automaattiset korotukset 7-vuotis- ja 13-vuotissyntymäpäivinä

Mitä nuorempi lapsi on ollut elatussopimuksen vahvistamisen aikana, sitä todennäköisemmin elatusapu on kokemustemme mukaan liian alhainen 13–17-vuotiaana. Lapsen kulutuksen hintaan juuri ikä vaikuttaa eniten. Ruotsissa elatusapu vahvistetaan niin, että siinä sovitaan etukäteen elatusavun korottamisesta tietyllä prosentilla 7- ja 13-vuotissyntymäpäivinä. Suomessakin vuoden 2007 ohjeessa yleiset kustannukset on määriteltäviä ikäryhmittäin, ja elatusavun korottamisesta voidaan sopia. Korotuksia ei kuitenkaan ole rakennettu malliin valmiiksi, joten ne saattavat jäädä sopimatta.

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto esittääkin, että elatusohjeeseen lisättäisiin korotusprosentit, jotka olisivat samalla tavalla velvoittavia kuin vuosittaiset indeksikorotukset eli maksajan tulee maksaa ne automaattisesti.

Lisätietoja: Terhi Rapeli, lasten ja nuorten toiminnan päällikkö, Yhden Vanhemman Perheiden Liitto,
terhi.rapeli@yvpl.fi, p. 040 1863421

Rapeli Terhi
Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry